

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ :

อำนาจเบื้องหลังที่สั่นคลอนแต่ยังทรงอิทธิพล

รองศาสตราจารย์ คิม ไชยแสนสุข¹

Faculty of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

เมื่อกล่าวถึงกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ในอดีตก็คงเป็นที่รู้จักกันในคนบางกลุ่ม เช่น บรรดานักเศรษฐศาสตร์ นักการเงินการธนาคาร หรือในกลุ่มผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่เคยศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของสถาบันดังกล่าวมาก่อน แต่หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจการเงินขึ้นในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียในปี พ.ศ. 2540 ชื่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ก็คงจะเป็นที่คุ้นหูของคนไทย คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ นายโดมิินิก สเตราส์-คาห์น กรรมการผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ตำแหน่งขณะเกิดเหตุ) ถูกกล่าวหาว่า ลวนลามพนักงานทำความสะอาดโรงแรมโซฟิเทล ในย่าน ไทมส์สแควร์ มหานครนิวยอร์ก เมื่อเดือนพฤษภาคม 2554 ที่ผ่านมามีข่าวโด่งดังไปทั่วโลกและกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรที่ทรงไว้ซึ่งอำนาจนี้ในที่สุด นายโดมิินิก สเตราส์-คาห์น ก็ยื่นจดหมายลาออกและทางกองทุนได้ออกมาแถลงถึงข่าวดังกล่าวในวันที่ 18 พฤษภาคม 2554

หลังการลาออกของนายโดมิินิก สเตราส์-คาห์น ไม่ถึงสัปดาห์ กองทุนการเงินระหว่างประเทศก็เริ่มต้นกระบวนการสรรหากรรมการผู้จัดการใหม่ทันที ด้วยเหตุผลว่ามีเรื่องเร่งด่วนมากที่จะต้องมีการคัดเลือกเข้ามาดำเนินการและตัดสินใจโดยเฉพาะเรื่องวิกฤติหนี้ในกลุ่มประเทศยุโรปทันทีที่สัญญาณกระบวนการสรรหาตัวผู้จัดการกองทุนเริ่มขึ้น เสียงท้าทายอำนาจของประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปก็เริ่มดังขึ้น เริ่มจากรัฐมนตรีคลังของประเทศเม็กซิโก ประกาศส่งนายออกัสติน คาร์-สเตนส์ ผู้ว่าการธนาคารชาติเม็กซิโก ลงชิงตำแหน่งรัฐมนตรีคลังออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ให้ข่าวในวันอาทิตย์ที่ 22 พฤษภาคม 2554

ว่า “ธรรมเนียมปฏิบัติที่ต้องยกตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่กองทุนการเงินระหว่างประเทศให้กับคนยุโรปนั้น เป็นเรื่องล้าสมัยไปแล้ว รวมทั้งเรียกร้องให้กลุ่มประเทศ G-20 ทำตามสัญญาที่เคยให้ไว้เมื่อ 2 ปีที่แล้วว่าจะดำเนินการสรรหาผู้นำองค์กรอย่างเปิดเผยและยุติธรรม”

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ หนังสือพิมพ์เจแปนไทมส์ ของญี่ปุ่น และเซาท์ ไชน่า มอร์นิง ของฮ่องกง ได้ตีพิมพ์บทบรรณาธิการเสนอชื่อผู้ที่เห็นว่ามีความรู้ความสามารถเข้าชิงตำแหน่งดังกล่าวได้ เช่น นายโมฮัมเหม็ด เอส เอเรียน จากอียิปต์ นายมอนเทค สิงห์ อาห์ลูวาเลียจากอินเดีย นายชาร์มัน ชานมูกรัตน์ รัฐมนตรีคลังสิงคโปร์ รวมถึงนายกรณ์ จาติกวณิช รัฐมนตรีคลังของไทยด้วย

ความเคลื่อนไหวโดยย่อที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะมีการเคลื่อนไหวเพื่อสั่นคลอนอำนาจที่อยู่เบื้องหลังองค์กรนี้ที่มีมาอย่างยาวนานกว่า 60 ปี นับตั้งแต่มติที่ประชุมที่เมือง Bretton Woods ในมลรัฐ New Hampshire ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 1-22 กรกฎาคม ค.ศ. 1944 อันนำไปสู่การก่อตั้งองค์กรโลกสององค์กรคือ ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ องค์กรทั้งสองก็ตกอยู่ภายใต้ข้อดกดกลองที่มองไม่เห็น กลายเป็นการแบ่งเขตการปกครองระหว่างสหรัฐอเมริกากับยุโรป เพราะตั้งแต่มีธนาคารโลกเป็นต้นมา ประธานธนาคารโลกทุกคนเป็นคนอเมริกันที่ถูกส่งจากทำเนียบขาวทั้งสิ้น ขณะที่กรรมการผู้จัดการใหญ่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นชาวยุโรปทั้งสิ้น โดยที่คนจากประเทศอื่นไม่มีโอกาสได้เหยงเลยแม้แต่ครั้งเดียว อาจเกิดข้อกังขาขึ้นมาว่าประเทศสมาชิกขององค์กรทั้งสองก็มีตั้งมากมายปัจจุบันมีถึง 187 ประเทศ แล้วทำไมถึงได้ปล่อยให้อเมริกากับยุโรปครอบงำองค์กรทั้งสองได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าในการลงคะแนนเลือกผู้นำของทั้ง

¹ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สององค์กรนั้น เขาไม่ได้ให้ลงคะแนนหนึ่งประเทศหนึ่งเสียง แต่เขาให้ลงคะแนนตามจำนวนหุ้นสำหรับการเลือกผู้นำในธนาคารโลก และให้ลงคะแนนตามจำนวนโควตาสำหรับการเลือกผู้นำในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งในกองทุนการเงินระหว่างประเทศนั้น กลุ่ม G7 มีโควตาประมาณร้อยละ 45.3 และมีสิทธิในการลงคะแนน (Voting Shares) ประมาณร้อยละ 43.09 และหากพิจารณารายละเอียดลงไปจะพบว่า สหรัฐอเมริกามีสิทธิในการออกเสียงคิดเป็นร้อยละ 16.77 ของคะแนนเสียงทั้งหมด ญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีโควตาเป็นอันดับ 2 มีคะแนนเสียงคิดเป็นร้อยละ 6.24 สหภาพยุโรปมีคะแนนเสียงอีกประมาณร้อยละ 30 ของคะแนนเสียงทั้งหมด ดังนั้น เมื่อสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ผูกกำลังกันก็ไม่มีใครสู้ได้ โดยเราจะเห็นการแบ่งเขตอิทธิพลกัน โดยสหรัฐอเมริกาคุมบังเหียนธนาคารโลก ยุโรปคุมกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และญี่ปุ่น ได้รับการสนับสนุนให้คุมธนาคาร

พัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ดังนั้นแล้วก็ย่อมสมประโยชน์กัน

ดังนั้นหลังจากที่ นายโตมิกนิก สเตราส์-คาห์น ได้ลาออก กระบวนการสรรหากรรมการผู้จัดการคนใหม่ได้เริ่มต้นตั้งแต่ 20 พฤษภาคม 2554 ในที่สุดเหลือคู่แข่งชั้น 2 คนสุดท้าย คือ นาย Agustin Carstens ผู้ว่าการธนาคารเม็กซิโก และ นาง Christine Lagarde รัฐมนตรีคลังฝรั่งเศส หลังจากทั้งคู่ได้แสดงวิสัยทัศน์ต่อคณะกรรมการ ท้ายสุด คณะกรรมการบริหารของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ก็ตัดสินใจเลือกนาง Christine Lagarde รัฐมนตรีคลังของฝรั่งเศส ให้เป็นกรรมการผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ คนใหม่ เป็นอันว่าประเพณีปฏิบัติรวมสามประสาน ระหว่าง อเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ยังคงเหนียวแน่นเช่นเดิม การสั่นสะเทือนที่เกิดขึ้น ได้ระคายเคืองเล็กๆ น้อยๆ ไม่อาจทำลายกำแพงความร่วมมือชั่วคราวของสามขั้วอำนาจดังกล่าว